Habet hic titul' tres ptes Prima lo/
quit de cōtractib' Judices eni nō pnt
cōtrahere cū ſubditi. q de facili pnt vē
ditores circūuenire ꝑpter eoꝝ ptātem
ſiliter et eoꝝ familie nō pnt contrahē
ſ; ncāria pnt cōparat Scda dicit q ni/
hil eis dari pt Tertia inqt ne edificēt
ꝑpter ſuſpicionē durante eoꝝ officio
Itē donatiōes eis facte nō ꝯfirmant
interueniente conſenſu donātis niſi fi/
nito officio.

De modo multcaꝝ
que a iudicib' infligunt.

Dictū eſt.ſ.de mgratibus fere omnib'
ſ; quia ꝑmiſſuz eſt eis defendere iuriſ/
dictionē ſuā pene vel mulcte indictiōe
vt.ff.ſi qs ius di.nō ob.l.i. Ideo ponit
de mō mulcta. Quid ſit mulcta Dicen/
dum q eſt peccati aīaduerſio pecunia/
ria arbitrio iudi.ſtatuenda.ff.de v.ſig.l.
aliud.§.i. Pena āt eſt corꝑalis.pecuni/
aria.et certa pro vt lege ſtatuit Itez a
pena nō appellat ſed a mulcta Item qs
pōt indicere mulctaz Dic q maiores
mgrat' et vſq ad quē modū vel qnti/
tatem et qs ſit ei' effect' et cui applicet
et an remittat vi.hic Azo.

De defenſoribus ci
uitatum.

Dictū eſt.ſ. de maiorib' mgratib' ſcz
prouinciaꝝ.nūc de minorib'.i.ciuitatū
defenſorib' videam' Itē qliter conſti
tuant et qd ſit eoꝝ officiū vi.h Azo.et
nō hnt meꝝ neq mixtū impiū in auct.
.e.ti.§.nulla. in fi. ſed modicam coerti/
onem.c.ti.§.audiant.

De magiſtratibus
municipalibus.

Sup.de mgratib' ciuitatū.nūc de ma/
giſtratib' municipioꝝ vl' villarum ſeu
burgoꝝ In qbus ſatis dici pt eadem
ſeruanda que dicta ſunt in defenſorib'
ciuitatū Item iſti ꝑ tres menſes ante
dnt eligi q incipiat eoꝝ adminiſtratō

De officio iuridici
Alexandrie ciuitatis.

Ad illi' iuridici officium ſpectat vt
apud eum expediant legitimi act' vt
adoptio emancipatio teſtamentoruz et
donationum inſinuatio et ſiliuz.j.e.l.i.
et.ff.e.l.i.

Tituli ſecun
di libri Codi
cis

De edendo.

Glo. rubrice continuat: Dictum eſt.ſ.
de magiſtratibus ſequitur de iudicijs
que per magiſtratus exercētur et pmo
de edendo qd eſt prepatoriū iudicioruz
et vide glo.alle. que notat q triplicit
dicit de edendo.primo actionū.ſecūdo
rationum. tertio inſtrumentorum Et
ſciendum q de edendo idem eſt dicere
.i.demonſtrando. Ita exponit glo.ff.e.
in rubrica Azo exponit.i. de editione
faciēda. ſubaudi eorum que neceſſaria
ſunt in agenda cauſa. Et quare dicitur
de edendo per gerundiū et non de edi/
tione et quare nō ſubiunxit actionem.
vi.ff.e.in rubrica Quid ſit edere actio/
nem et qd ſit actio et qualit ſit editio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

actionum Et quid ſit ratio et quibus
et qualiter et cui et quando et quotiẽs
ratio ſit edenda et qualiter contra euz
qui non edit ſit agendũ et q̃d contínea
tur noĩe inſtrumentorum et qualit̃ ſit
editio inſtrumentoꝝ vi.hic Azo.

De in ius vocando

Glo.rubrice continuat.Omne iudi/
ciũ ab hoc edicto incipit inſt.de pe.te.
liti.§.fi. Ideo de eo dicit In ius voca/
re eſt aliquẽ citare et ſic tractat hic de
citatiõe ⁊ ciꝰ modo et p onit pſonas q̃
nõ pñt citari vel vocari in ius de q̃bꝰ
in.l.ij.ff.e. In ius aũt vocare eſt iuris
experiendi cauſa vocare .l.i.ff.e. addit
Azo.apud cũ qui ius dicturꝰ eſt.i. vt
experiat̃ actor an ius cõpetat ſibi an ñ
et vi.glo .in.d.l.i . Et q̃s poteſt in ius
vocare et dic q̃libet cuiꝰ nõ reprobat̃
vocatio vt hoc edictũ ſit prohibitoriũ
ſicut al'.ff.de procurat.mutꝰ.§.cũ querit̃
ſm Azo et quotuplex eſt in ius voca/
tio vi.hic Azo.

De pactis.

Glo.rubrice continuat.metu iudicíj
orum puenit̃ ad pacta et trãſactiones
ideo de his interſerit Eſt ãt pactũ duo
rum vel pluriũ in idẽ placitũ et cõſen/
ſus ad aliq̃d dandũ vel faciẽdũ.l.i.ff.e.
in prin.iũct.glo.vbi latiꝰ et dr̃ a pactio
ne Iñ etiã pact.nomen appellatũ eſt vt
ibi dicit̃.declara vt in gl.in.l.i.ff.e. Ad
quos porrigunt̃ vires pactoꝝ dic ꝙ re
gularit̃ pactũ ei dz obeſſe et ꝓdeſſe cũ
quo factũ eſt et nõ alij nec in re alia.ff.
.e.l.ſi vnꝰ.§.pacta Et ẽ dr̃a inter ſtipula
tiõez pactũ ⁊ pollicitatõnẽ Stipulatio
fit p interrogationẽ p̃cedentẽ ⁊ ꝓmiſ/
ſionem ſequentem . ſʒ pactũ et pollici/
tatio ſine interrogatione.et dr̃ũt tñ pa/
ctum et pollicitatio ꝙ pactũ eſt duoruz
vel pluriuz q̃d fit ſine aliqua interro/
gatione Exẽplũ promiſi tibi dare x.ſi
ne aliqua int̃rogatiõe vel chirog̃pho
et tu conſenſiſti ꝓmiſſioni. ⁊ vi.g.in.l.
iuſt.gentiũ.§.igit̃.ff.e.q̃ ponit multipli/
citer exẽplũ de nudo pacto ſʒ pollicita
tio eſt vniꝰ tm̃ promittentis .l. pactũ
.ff.de pollici.vt ſi promiſi tibi ſine inter
rogatione dare x.tñ nõ cõ ſenſiſti expſſe
vi.pa.in.c.i.ex̃.e. et hoc pactũ et polli/
citatio licʒ de iure ciuili nõ pariãt acti
onez ſecꝰ tñ de iure canonico de pacto
vi.c.i.ex̃.e.de pollicitatiõe .c.iij.e.ti.

De trãſactionibus

Glo.rubrice cõtinuat. de pact.in ge
nere dixit.nunc in ſpecie Eſt aũt trãſ/
actio de re dubia vl' lite incerta nõ fini
ta non gratuita pactio.l.i.ff.e.⁊ intelli/
ge liti.pñtem vel futuraz vt ꝓbat̃ in.l.
eleganter.§.ſi quis.ff. de condic. inde.
Dicitur autem tranſactio quaſi actio/
onis tranſitio.ab actione enim tranſit
qui tranſigit licʒ ſñia ſit lata trãſactio
valʒ ſi appellatio interceſſerit vel appel
lare potuit.l.poſt rem.ff.e. Idem ſi non
ſit appellatũ iudicatũ tñ eſſe neget vl' ſi
ignorari poteſt appellatũ .l. pꝰ rem.ff.e
de effectu tranſactionis vi.l.pe.ff.e.

De errore calculi.

Glo.rubrice continuat.dixit de tranſ/
acti.in cuiꝰ cõputatione quandoq; er/
ratur Ideo de tali errore dicit Et dic
de errore calculi.i. cõputationis que fi
ebat olim per lapillos.qui dicũtur cal/
culi eo ꝙ non impune pedibus calcan/
tur vi.glo.i.in.l.i.ſ.e. Et dicitur calcu/
lus quandoq; cognitio cauſe.ſ.de iudi:
rem non nouam quandoq; pro ſenten/
tia.ſ.de ap.ſi actor quia calcatur id eſt
terminatur Et an error calculi viciet
tranſactionem vel ſententiaz dic vt in

.l.i.ff.q̄ ſen. ſine ap.reſci. vbi probat̄ ꝙ
ſic ſi error eſt expreſſus de quo ibi latiꝰ

De poſtulando.

Glo.rubrice cōtinuat. ꝙ in iudicijs de
q̄ꝝ initijs dixit.s̄.de edendo ⁊ d̄ in ius
vocādo ſ͛t ncārij aduocati ideo d̄ his
dicit Et expone poſtulando.i.aduocā/
do vel patrocinando Et eſt poſtulare
deſideriū ſuum vel amici ſui coraz eo q̄
preeſt iuriſdictioni in iure exponē vel
alterius deſiderio cōtradicere.l.i.§ po/
ſtulare.ff.e.glo.in.c.fi.et.c.l.quiſquis.ī.
.e.que ſemper allegatur ad hoc ꝙ pro/
curatores debent ſtare in iudicio . Et
interdicit ibi etiam imperator ne pro/
curatores et aduocati hinc inde dicant
ſibi ꝯuicia dimiſſo principali negocio ſi
cut multi faciunt et male et aduocatꝰ
nullum faciet contractum cum litigato
re quem in propria recepit fide neq₃ ali
quam pactionem.d.l. quiſquis.§ prete/
rea.

de aduocatis diuer-ſorum iudiciorum.

Glo.rubrice ꝯtinuat. s̄.de poſtulando
dixit nūc de ꝑſonis poſtulantibus vel
ſic ſ͛m Azo.dictum eſt.s̄.de aduocatis
in genere hic autez tractat in ſpecie ſcʒ
de aduocatis quibuſdā qui neceſſe ha/
bebant coram cert͛l. preſidibus et ꝑtāti
bus aduocare et in certo foro ſeu iudi
cio Et ſunt aduocati quicunq₃ cauſis
quoquo ſtudio patrocinantur.ſunt enī
qui dant conſilium et ſcribunt in cauſ͛
et dant patrocinia et hi etiaz dicuntur
milites ſeu militare.ī.e.l.aduocati.Qua
liter autem eligantur et dic ꝙ ita de/
mū ſi prius per ſtatuta tp̄a legum erui
ditioni noſcatur inheſiſſe.ī.ti. proxi.l.
iubemus.§ nec de cetero, et dic ſtatuta
tempora .i. quīquēnij vt ꝑʒ in proe/
mio.ff.toꝝ.§ ſed quia ſolitum eſt ibi et
in quinti anni meta.et vi.l. nemini.ī.e.
et a quibus debent abſtinere et quibꝰ
debeant gaudere priuilegijs vi.s̄. de aſ
ſeſſo.et ibi in.l. velut.

De aduocatis di-uerſorum iudicum.

Glo.rubrice continuat. ſuperiori titu/
lo dixit de illis aduocatis qui adhuc
ſunt ī officio aduocatiōis ſʒ hic loquit̄
de illis qui depoſuerunt officiū vt ꝑʒ
.ī.e.l.i.et.l.iubemus.§ ad hoc.et glo.ru/
brice excuſat ſuꝑfluitates iſtarum ru/
bricarum et ponit differentias eaꝝ vt
ꝑʒ in ru.quia hic de priuilegijs aduo/
catorum qui depoſuerunt officium vt
ꝑʒ in.l.i.huius ti.vi.glo.

De aduocatis fiſci.

Glo.rubrice continuat.ꝙ quedā ſpe
cialia ſeruantur in aduocatis fiſci ideo
ponit de eis Eſt enim ſpeciale in ad/
uocato fiſci.nam cauſa ꝑuati deciſa ve
lamento abſentie ꝑſoni cauſe nō reſtau
ratur ſecꝰ āt eſt in cauſa fiſcali qd̄ tamē
non exprimitur niſi in caſu vnico.i.cuʒ
fiſcus alij facit ꝯuerſiam ſtatꝰ .s̄.de po/
ſtulando.l.velamento.et.ī.e.l.vl. Itē q̄
extitit aduocatꝰ fiſci poſtea ꝯ fiſcum in
eadem cauſa non aduocabit etiā ſi ſala/
rium nō ꝑcepit.ī.e.l.i.et.ij. niſi pro his
quorum eſt tutor vel curator.ff. de po
ſtu.l.vl.ſʒ interiʒ dū eſt generalis aduo
catꝰ fiſci in nulla cā ꝯ fiſcuʒ aduocabit
niſi pro ꝑdict͛l. ꝑſonis ſʒ ſi eſt aduocatꝰ
ꝓ fiſco in ſpeciali cauſa etiā interiʒ in
alia bene ꝑt poſtulaē ꝯ eū Itē iniūgit̄
ei ne fiſcalia ꝯmoda occultet ne ve ca/
lūnioſe ꝑuatos faciat ꝯueniri.ī.e.l.pe.

De errore aduoca-toꝝ et libellos ſeu ꝑces ꝯcipientiū.

Quia aduocati de quib' dictum eſt er/
rant qn̄qꝫ ī officijs ſuis exequēdis/ iō
ponit de erroꝛibus eoꝝ ⁊ ea occaſione
ſubijcit de erroꝛe ſcribentium libellos
conuentionales vel libellos pꝛecum.
Et eſt ſciendū ꝙ aduocatus qn̄qꝫ errat
in facto qn̄qꝫ in iure Et qn̄ talis erroꝛ
noceat vel nō Dic ſi in facto dn̄o pre/
ſente ⁊ non ꝯdicente p̄iudicať dn̄o ſed
dn̄s p̄t coꝛrigere erroꝛē aduocati vſqꝫ
ad ſn̄iaꝫ.l.i.iūct.gl.ꝭ.c.de quo tn̄ lati' in
.l.i.⁊.l.vl.ꝭ.c. Ubi āt errat in iuē qn̄cū/
qꝫ licꝫ mihi coꝛrigere erroꝛē ſm oēs ſi
ius aliť dicere oſtendā vſqꝫ ad ſn̄iaꝫ ſꝫ
glo.in.d.l.fi. Itē qn̄ erroꝛ ſcribentium
libellos vel pꝛeces pꝛincipi offerēdas
nocꝫ hic tractať et dic ꝙ iſte erroꝛ ſil'is
eſt erroꝛi aduocati ſm glo. rubꝛice dic
ergo vt dixi de eo ꝙ mihi p̄iudicat me
p̄ſnte et nō ꝯdicente vt in erroꝛe aduo/
cati dictū eſt niſi ꝓbo ꝯtrū vt.ꝭ.c.l.ij.

Ut que deſunt ad/uocatis partium iu/dex ſuppleat.

Glo.rubꝛice continuat. ſi errent aduo/
cati dictū eſt q̄d iur̄. nūc ſi min' dicant
Et ſupple in iure nō in facto ad rubꝛi/
cam vnde iudex p̄t ſupplere de iure et
qn̄ dicitur ſupplere de iure vi. exemplū
in glo.rubꝛice De facto vero iudex nō
p̄t ſupplere regl'ariter. et qn̄ et q̄liť iu/
dex ſupplere debet vi.glo.et pa.in.c.bo
ne.ꝭ.de poſtu.pꝛela.ꝑ bar. et bal.in.l.v/
nica.ꝭ.c.ꝑ bar.in.l.iiij.§.hoc āt iudiciū.ff
de dam.infect.per glo.in.c. cupiētes.§.
ceteruꝫ de elect.in vi.et in.c.pia.de ex/
cep. in vi.

Ex quibus cauſis in famia irrogatur.

Glo. rubꝛice continuat. quia a poſtu/
lando de quo dictum eſt remouētur in/
fames ideo de his poīt Eſt āt infamia
fame pꝛiuatio ſiue diminutio.fama aūt
ſiue opinio vel extimatio idem ſigni/
ficant vt hec tria enſis mucro gladius
Et eſt fama illeſe dignitatis ſtat' legi/
bus ac moꝛibus cōpꝛobatus et in nul/
lo diminutus ſm Azo. que ex pꝛopꝛio
delicto auctoꝛitate legum aut extin/
guitur aut diminuitur.ff.de var.et ex̄/
oꝛ. cogni.l. cognitionum.§. extimatio.
Eſt autem duplex.aut infamia iuris ⁊
dicitur illa que irrogatur per ſententi
am vel ipſo facto in caſibus ī q̄bus iu/
re cauetur duntaxat.de quibus vi.per
tex.et glo.bo.iij.q.vij.§. poꝛro.et.l. ath
letas.§.calumniatoꝛ cum.§.ſe.⁊.l.i.ff.de
his qui no.infa.et dicit pa.in.c.teſtimo
nium ex̄ de teſti. tenēdā hanc regulam
ꝙ regulariter omnes infames ſm.ll.
ſunt infames ſm ca.hoc ꝓbat tex.nō.
in.c. omnes vero.vi.q.i. notat Inno.
in.c.qualiter et quando.ij. ex̄ de accu.
ſecundum eum Alia eſt infamia facti
que potius dicitur infamatio ſecundū
pa.in.d.c.teſtimonium vt ſi iudex non
cognita cauſa dixit aliquē perfiduꝫ vł
calumniatoꝛē . vel ſi pater increpando
filium dixit aliquid in ſuo teſtamento
.ꝭ.c.l.ea.et .l. verbum. et.l.interlocutio
et.ff.e.l.ob hec. quandoqꝫ etiā oꝛdine
iudiciario ſeruato ſi iudex condemnat
pꝛocuratoꝛem meum nomine meo de
furto apud bonos ⁊ graues non effu/
gio infamie notā .ff. de obſe.l.honoꝛi.
et.l.licet Item infamia facti eſt ꝙ quis
non eſt de lḡimo mr̄imonio ſm Azo h̄
qui dicit ꝙ de hac infamia facti modi/
cum in iure traditur et vi. de effectu
cuiuſlibꝫ infamie h̄ per eum. Eſt ⁊ ter/
tia īfamia canoīca que cauſať ex q̄libet
peccato moꝛtali. vt in.c.infames.vi.q.
.i.et ibi glo.ſm pa.in.d.c.teſtimonium.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tituli ſecundi libri Codicis

De procuratorib⁹.

Glo.rubrice continuat. ꝙ ſiles ſunt ꝓ
curatores aduocatl.i quibuſdã Ideo d̃
his ponit.qñqꝫ tñ differũt vi.gl.rubri/
ce Et quõ differt iſte titulus ab illo.ꝟ.
mãdati.Dicenduꝫ ꝙ hic in ꝓcuratore
iudicioꝝ niſi in duab⁹.ll.ꝟ.e.ꝓcuratoreꝫ
.l.ſi preciũ. Ibi de procuratoꝛe negoci/
orum Item hic de officio ꝓcuratoris.
Ibi de actiõe mãdati ita dicit hic glo.
rubrice Eſt ãt procurator q̃ aliena ne/
gocia mãdato dñi adminiſtrat.ff.e.l.i.
Et dr̃ mãdato dñi ꝙ ſi ſine mãdato ge
rit negotia dr̃ negocioꝝ geſtor vi.ff.e.
in rubrica Et p̃t q̃libꝫ eſſe ꝓcurator q̃
nõ ꝓhibet ꝙ edictũ de ꝓcuratorib⁹ eſt
ꝓhibitoriũ ſcilꝫ certaꝝ pſonaꝝ ſꝫ pmiſ
ſoriũ reglarit oĩꝫ vi.in.l.mut⁹.ꝟ.cũ q̃ru/
tur.ff.e.⁊ in.c.i.e.ti.in vi.

Ne liceat potentio/rib⁹ p̃ocinium litigantibus preſtare vel actiones in ſe transferre.

Glo.rubrice continuat. dixit de licita
ꝓcuratione et ei⁹ occaſione ſequit̃ hic
et in alijs titulis de illicita nã oĩa mala
exẽpla oꝛta ſunt ex bonis rebus vt ait
Saluſti⁹ ita dicit gl.rubrice Et eſt ſci/
endũ ꝙ hic ñ loquit̃ de q̃buſlibꝫ potẽ/
tioribus aduerſario ꝯ quẽ preſtãt p̃o/
ciniũ ſꝫ de eo q̃ terribilis eſt et minacẽ
feruoꝛẽ oñdẽ p̃t.ꝟ.ꝙ me.cã.l.ꝑ impſſio/
nem ⁊ ſic ꝓhibet ne potẽtes ratiõe of/
ficij nõ diuitiaꝝ q̃s timẽt hoĩes ratiõe
prelationis et q̃ de facili pñt oſtendere
minacẽ feruoꝛẽ alijs , ne in ſe ſuſcipiãt
vel transferant ceſſiones actionũ infe/
rioꝝ et ne talib⁹ preſtẽt p̃ociniũ.i.auxi
lium ſub pena amiſſionis cauſe et ſic q̃
aduocat p̃ociniũ potentiũ amittit cau
ſaꝫ.l.i.et.ij.ꝟ.e. Iteꝫ an et qñ valꝫ ceſſio
actionũ vi. plene in.c. ex p̃te cẽ de alie.
iudi.mu.cauſa fac.ꝑ gl.et doct.

De his qui potenti/oꝝ noĩe titulos p̃dijs affigũt vel coꝛuꝫ noĩa in litem p̃tendunt.

Glo.rubrice continuat. ſupiori titulo
ꝓhibuit actoꝛẽ aduocare potentl. p̃o/
ciniũ. nũc eꝯ in reo ꝓhibꝫ. vel ſic ſm
Azo.ſicut q̃s in cõueniẽdo aliuꝫ non
debet ſibi aduocaꝛẽ p̃ociniũ potẽtioꝝ
vt.ſ. dictũ eſt Ita et ſi q̃s cõueniatur
ab alio de p̃dijs vl' de iure.i.ſuitute p̃/
dioꝝ q̃ poſſidet nõ debet in erroꝛẽ agẽ
tis ſecũ.affigere p̃dijs de q̃b⁹ agit̃ titu/
los.i.ſubſcriptiones vel cedulã quãdã
ſcꝫ q̃ contineat̃ hoc eſt p̃diũ talis potẽ
tis Item ei⁹ nomẽ nõ debet pretende/
re in litem id eſt non debet nominare
q̃ſi res ſit talis potẽtis de qua agit̃ cũ
in veritate non ſit.ſi ãt poſſeſſoꝛ faciat
cõn amittit cauſam etiãſi ſit iuſta et ali
ter punitur et qualiter ip̃e et potenti/
oꝛ punief vi.hic.l.vnicã iunct.glo.

Ut nemo priuatus titulos predijs ſuis vel alienis impo/nat vel vela regia ſuſpendat.

Glo. rubrice continuat.ſuperioꝛi titu/
lo dixit ꝙ ſua erat aliena. nunc quan/
do ſuam vel alienam dicit ſuam Et dic
titulos predijs ſuis vel alienis impo/
nat titulos ſcꝫ imperatoris vel regis
vel vexilla regia ¶ Dic ſic ſm Azo.
Et hoc titulo prohibeoꝛ denotare pre
dia que poſſideo eſſe mea per titulos
ſicut ſuperioꝛi titulo prohibeoꝛ titulis
impoſitis predijs meis denotare pre/
dia eſſe potentioꝛum.hoc enim ſpecia/
le priuilegium eſt imperatoris vt eius
predia titulorum inſcriptionibus legã
tur vel velis regijs ſuſpenſis denoten
tur Et q̃d ſi quis ferat ꝯtrium vide hic
.l.i.et.ij.ꝟ.e.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ut nemini liceat ſi-
ne iudicꝭ. auctoritate ſignum imponē
rebus quas alius detinet.

Glo. rubrice continuat. ſuꝑiori titulo
dixit de vexillis ⁊c. hic generalitꝰ de ſi/
gnis. ꝑt allegari rubrica vt lex Et ſi cō
trariū q̄s fecerit pn̄t ſigna ꝑ poſſeſſorē
ꝓpria auctē ꝛmoueri. l. i. ꝗ. e. Et dr̄nt iſte
et ſuperior titulꝰ ꝙ ſuperior hꝫ locū an̄
litꝭ. cōteſtꝭ. iſte etiā poſt litꝭ. conteſtꝭ. Itē
ſuperior loquit̄ qn̄ ꝑ titulū vel vexillū
denotabat̄ rē eſſe poſſeſſorꝭ. h̄ ſi ꝑ aliud
etiā ſignū vi. gl. rubrice alꝭ.

Ne fiſcus vel reſ-
publica ꝓcurationeꝫ alicui patrocinij
cauſa in lite preſtet.

Expone fiſcus vel reſpublica. i. ꝓcura
tor fiſci vel reipublice ſm gl. rubrice ſi
cut potentiores hoīes ꝑuati et ſingula
res ꝓhibent̄ ꝓcurationē ſuſcipꝫ patro
cinij cā ita et multo magꝭ. ꝓhibet̄ fiſ/
cus q̄ eſt potētiſſimꝰ. i. procurator fiſci
vl' impator etiā ob id qđ ſibi debet̄ aut
qđ ſibi donat̄ ꝑ̄ocinīū preſtare litigan
tibꝰ vel ꝓcurationē ſuſcipꝫ. ꝗ. e. ꝑ totuꝫ
ne iniuriaꝝ inde naſcat̄ occaſio vn̄ iu/
ra naſcunt̄. ꝗ. vn̄ vi. l. meminerint.

De negocijs geſtis.

Glo. rubrice cōtinuat. ſ. dixit de ne/
gocijs geſtꝭ. ex mādato nūc qn̄ ſine mā
dato Dat̄ āt actio negocioꝝ geſtoꝝ ei
q̄ geſſit negocia alteꝛiꝰ ſn̄ mādato vt ſi
ꝛfeci domū tuam ſine iuſſu tuo ago hac
actōe ad expenſas vi. latiꝰ qđ dixi. ff. e.

De his que vi metꝰ
ve cauſa geſta ſunt.

Gl. rubrice cōtinuat. ſ. dixit de negocꝭ.
geſtꝭ. q̄ ab alio geſta rata habemꝰ. nūc đ
his. q̄ a nobis infirmant̄ Eſt aūt metꝰ
inſtātꝭ. vel futuri periculi cauſa mentis
trepidatio. ff. e. l. i. et oportꝫ metū eē pn̄
tem licꝫ periculū nō ſit pn̄s. nec ſufficit
illud ſuſpicari inferēdū. l. metus i. ꝶ.
. ff. e. Uis āt eſt maiorꝭ rei impetꝰ cui re
ſiſti nō ꝑt. ff. e. l. ij. Et de ꝯctibus factꝭ.
metu vel vi An valeāt vel nō tracta/
tur in hoc titulo. et vi. in. c. abbas ex. e.
et qđ dixi. ff. e.

De dolo malo.

Glo. rubrice continuat. dixit de reſtitu
tiōe iure actionis qđ metꝰ cā. nūc đ ea
q̄ dat̄ iurē actōis. de dolo Et dī de dolo
malo ideo ꝙ eſt bonꝰ dolꝰ et malꝰ. ff. e.
. l. i. Bonꝰ dolꝰ q̄ fit ꝯ hoſtē vl' latronē
vn̄ q̄s dī bone indolis q̄ſi bonū doluꝫ
intus habens. i. ſolertiā vel ingenium
⁊ ſic bonꝰ dolꝰ idē ē qđ ſolertia Eſt āt
dolꝰ malꝰ calliditas fallacia et machi/
natio ad circūueniendū fallendū et de
cipiendū. ff. e. l. i. ꝗ. i. Calliditas eſt in ta/
cendo. fallacia in mentiendo. machina/
tio in arte xboꝝ et ſic ꝑ̄cipalitꝰ ſꝰ tria
ſcꝫ calliditas in corde. fallacia ī ore. ma
chinatio in ope Itē allegans dolū euꝫ
probabit vi. Ioh̄. an. in reglꝭa ſciēti. de
re. iurꝭ. li. vi. et vi. in. c. ij. de renū. in vi.
vbi. etiā dīc. g. ꝙ dolꝰ ꝓbat̄ ex ꝯiecturꝭ.

De in integrū reſti-
tutione minoꝝ xxv. annis.

Glo. rubrice ꝯtinuat. dixit. ſ. de reſtitu
tiōe q̄ dat̄ iure actiōis nūc de ea q̄ dat̄
iudicꝭ. officio et pꝰ q̄ dat̄ mīoribꝰ ꝑmit/
tēdo gn̄alē titulū poſtea ſpēales ſuppo
nēdo Eſt āt reſtō in ītegꝝ porꝭ. iurꝭ. vel
ſtatꝰ reintegratio ꝑ quā ecclꝭia vl' mīor
vl' etiā maior ex iuſta cā reſtaurat̄ Mīo
reꝫ ītellige xxv. ānis. l. i. ff. de mino. et
iſti āni ꝯputant̄ de momēto ad momē/
tū. l. iij. ꝗ. idē puto. ff. de mīo. ⁊ ſi deficēt
hora n̄ diceret̄ maior vn̄ n̄ ſufficit vlti/
mā diē vl' horā attigiſſe ⁊ ſi ī vltīa ho/
ra defraudaret̄ reſtitueret̄. d. l. iij. ꝗ. ideꝫ
puto. ⁊ ſi q̄s fueīt ī biſexto natꝰ iſti duo
dies ꝯputabūt̄ ꝓ vno vꝫ ibidē ⁊ vi. qđ
dixi. ff. e.

De filiofamilias mi nore.

Glo. rubrice continuat. dixit de reſtitu tione in genere nūc in ſpecie. et pmo ī ſpecie pſonaꝝ ſcz filijfa. cui⁹ reſtitutio pr̄i pficere videbaꝛ et ideo etiā ſibi de neganda ꝫ tn̄ daꝛ vt hoc ti. et. ff. de mi/ no. l. iij. §. ꝫ vtrū. vel ſic ſm Azo. de mi/ nore in genere dictū eſt. nūc āt ſpēalit̄ ponit de minore filiofa. quē nō eſſe re/ ſtituendū videbaꝛ ꝙ p hoc ei⁹ pr̄i ma/ iori ſubueniretꝛ qꝺ nō fuit pretoris p/ poſitū ꝫ tn̄ ꝯtrū ē veꝝ nā nō ſolū pr̄is ꝫ filij videtꝛ intereſſe cū et fili⁹ ex ꝯctu ſuo dū eſt in ptāte in ſolidū ꝯueniatur vel fact⁹ ſui iuris cōueniaꝛ in q̄ntū fa/ cere pōt. d. l. iij. §. ꝫ vtrū. et. j. qꝺ cū eo. l. ei⁹. et. l. ſi ex alio. ꝫ et filij intereſt ꝙ ⁊ ſi patris bona ꝓpt̄ debita publica a fiſco occupanꝛ peculiū ei⁹ ſepatur ex cōſtōe claudij. d. l. iij. §. ꝫ an hoc. ſi ḡ fili⁹ cōuei/ atur poſtulat auxiliuz ſiue pr̄e iubente cōtraxit ſiue nō. excipitꝛ mutuum qꝺ ſi patre iubente accipiat nō iuuaꝛ vt ī. d. l. iij. §. ꝫ an hoc. ⁊ intellige de filiofa. mi nore. xxv. ānis qꝺ hic dr̄ vt pꝫ ex ru/ brica et ex. d. §. ꝫ vtrum.

De fideiuſſoribus minorum.

Glo. rubrice continuat. de minorib⁹ di xit nūc de eoꝝ fideiuſſorib⁹ Et ſciendū ꝙ vbi minor ſui facilitate decipitꝛ et iō reſtitui pt̄ fideiuſſori nō ſuccurritꝛ ſiue reſtituaꝛ minor ſiue nō. ſi tn̄ fideiuſſor ſoluerit vel condemnat⁹ fuerit pt̄ agē ꝯ miorē actiōe mādati ꝫ mior pt̄ etiam petē reſtitutionē aduerſ⁹ fideiuſſorem. j. e. l. i. ⁊. l. in cauſe. i. ff. de mino. Item ſi minor fuerit decept⁹ dolo alteri⁹ tunc bene ſuccurritꝛ fideiuſſori. l. ij. j. e. Quod āt dictū eſt in fideiuſſore et in manda/ tore et conſtitutore ⁊ quolibꝫ q̄ p mi/ nore interuenit eſt intelligendū. j. e. l. i. et. d. l. in cauſe. ff. de mino.

Si tutor vel cura tor interuenerit.

Glo. rubrice continuat. Qn̄ interuenit fideiuſſor in ꝯctu mioꝝ dixit nūc qn̄ tu tor vel curator interuenit Et ſciendū ꝙ minor decept⁹ reſtituitꝛ vbi cōtraxit tutore vel curatore autore et hoc pce/ dit in his q̄ geſta ſunt in iudicijs et in his q̄ ex. j. e. l. ij. de quo ibi latius.

Si in cōmuni eadē

ꝗ cauſa reſtitutio in integrū poſtuletꝛ.

Glo. rubrice cōtinuat. De negocijs mioꝝ tm̄ geſtꝭ dixit. nunc de illis q̄ cuꝫ alijs hn̄t cōmunia Et eſt ſciendū ꝙ li/ cet minor decept⁹ reſtituaꝛ tn̄ illa reſti tutio nō pdeſt alteri maiori cū quo rē vel cauſā hꝫ coēꝫ rōne cōmuniōis vl̄ ſocietatis. j. e. l. vnica. pdeſt tn̄ qn̄ꝗ pri uilegiū mioris maiori vi. l. ſi coēm. ff. quēad. ſui. amit.

Si aduerſus rē iudi catam.

Glo. rubrice cōtinuat. de pſonis dictū eſt. nūc vero de negocijs Et expone ſi aduerſus rē iudicatā. i. aduerſ⁹ ſn̄iaꝫ la tam ꝯ miorē An reſtituitꝛ in integrū et dicitꝛ ꝙ ſic vi. per totum. j. e.

Si aduerſus vendi tionem

Hic tractat ſi mior vēdit reꝫ aliquā q̄ ꝓuādo ꝓuari pt̄ in q̄ iudex interpoſuit auc̄tē ſuā et decretū an adhuc pt̄ reſti/ tui ſi doceat ſe eſſe leſū ⁊. dīc ꝙ ſic. j. de admiſt. tu. l. lex. et de pdijs mio. l. ſi q̄dē. ſi tn̄ iurat non ꝯueniē mior tūc n̄ petit reſtitutionē in integruꝫ. auc̄. ſacrā. j. e. nō tn̄ repellitꝛ mior ꝓpter tale iuramētū a iure cōi Ecce ſi iurat minor nō ven/ tuꝝ ꝯ trāſactionē/ ptextu fꝛoꝝ īſtrumē toꝝ veniet ꝯ. l. ſi ex falſ. ē. de tranſact.

Item ſi minoꝛ vẽdidit p̃diũ ſine decre
to iudicis et ſic venditio nõ tenet ſi iu/
rauit ſe nõ ventuꝝ ꝯ vẽditionẽ tñ cõi
iure nõ ꝑ remediũ reſtitutionis rez vẽ
dicabit ꝙ ꝯ̃ctus ip̃o iure nõ tenet ꝑ.l.
nõ dubiũ.s̃.de leg͂.ꝛ conſti .ꝛ vi.gl.fi.ĩ
.c.cũ cauſa ex̃ de empt͂.ꝛ vendi.ſi autez
vendit ea q̃ ſeruãdo ſeruari nõ pñt re/
ſtituit̃ minoꝛ ꝓpter enoꝛme damnũ vel
fraudis ꝯſiliũ.ff. de mino.l.et ſi ſine.§.i.

Si aduerſus vendi

tionem pignoris.

Non ſolũ aduerſ⁹ alias vẽditiones vt
.s̃.titu.ꝓxi. ſed etiã aduerſ⁹ venditio/
nem pignoꝛis põt minoꝛ petere reſtitu
tionẽ in integrũ.et ſic iſte titul⁹ ſp̃ali/
oꝛ eſt ꝗ̃ ꝑ̃cedẽs vnde ſi creditoꝛ pigno
ris rei mĩoꝛis ip̃m pign⁹ diſtraxit mĩoꝛ
leſus petit reſtitutiõez.l.i.ꝭ.c.hoc verũ
ſi magno damno afficiat̃ vt ibi.

Si aduerſus dona-

tionem.

Sciendũ eſt ꝙ minoꝛ cũ decreto vel ſi
ne decreto donare nõ p̃t vt.ꝭ.ſi ma.fac.
ra.ha.l.vl.§.vl.ꝛ ideo reſtitutio locũ ñ
hz.ff.de mino .l. in cẽ ꝫ in caſibus do/
nat mĩoꝛ puta mercedes p̃ceptoꝛibus.
nõ q̃s mĩmas poterit ꝫ pro facultate
p̃rimonij ꝓ dignitate nataliũ cõſtituet
Item alimenta ꝑ̃ntibus et cognat͂.da/
bit et eis ſepe ſolennia munera mittet
ꝫ et ceteris interdũ alimenta dabit ſcz
ſi hoc expediet pupillo. et he donatio/
nes fieri debent cũ decreto vt tñ ſi fie/
rent ĩmoderate reſtitutio locũ habz.ff.
de adminiſtrati.l.cũ plures .§.cũ tutoꝛ.

Si aduerſus liber-

tatem.

Hic tractat ſi minoꝛ ꝯ̃ libertatem q̃ iaz
cõpetijt velit reſtitui nullo modo põt
niſi ex magna cauſa hoc a principe fue/
rit aſſecut⁹ vt ſi manumiſſio fui ꝑ̃tinz
ad euerſionẽ toti⁹ dom⁹ minoꝛ͂.l.i.et.l.
fi.ꝭ.c.ſi tñ dolo fui manumiſit agit acti
one.de dolo.l.ij.ꝛ ibi glo.ꝭ.c.

Si aduerſus tranſ-

actionem vel diuiſionez minoꝛ reſtitui
velit.

Hic tractat An minoꝛ leſus in diuiſio
ne rei cõis vel tranſactione facta in re
cõi reſtituat̃ Et ẽ dicẽdũ ꝙ ſic ſi trãſ/
actio tenuit vel diuiſio.ſi ꝟo tranſactio
nec diuiſio tenuit nõ eſt nc̃aria reſtitu/
tio vi.l.i.et glo.ibi et.l.ij.ꝭ.c.et debz ita
fieri reſtitutio vt vnuſquiſqꝫ ſuũ habe
at.l.i.et.ij.all͂.Quid ãt ſit trãſactio vi.
.s̃.de trãſact.ꝛ ibi.dixi.Diuiſio fit int̃
dños cões vni⁹ rei qñ hãc volũt diui/
dẽ ſi tunc valet diuiſio ꝛ minoꝛ ꝑ eũ le
datur põt reſtitui iurib⁹.s̃.alle.

Si aduerſus ſoluti

onem a debitoꝛe vel a ſe factam.

Hic tractat̃ ſi minoꝛ ſoluit debitum
ſuo creditoꝛi quõ p̃t reſtitui ſi fuerit le
ſus vł ꝯ̃ ſi debitoꝛ ſoluit minoꝛi ꝛ ip̃e
ꝯſũpſit min⁹ bñ Foꝛte cũ turpib⁹ ꝛ in
honeſtis mulierib⁹ An poſſet reſtitui
de hoc eſt glo.in.§.nũc aũt admonendi
inſt͂.qb⁹ alie.licet vel nõ.Et diſtingue
triplicem liberationez debitoꝛ͂. ſoluen
tis minoꝛi Prima eſt plena que fit mi/
noꝛi ſine auc̃te tutoꝛis ſi ip̃e minoꝛ pe/
cuniã habet ſaluã vel locupletioꝛ eſt fa
ctus tũc liberatur ſoluẽs nõ ip̃o iure
ſed ꝑ exceptionem niſi eſſet adult⁹ ſine
curatoꝛe vt in.d.§.nũc aũt et.ff. de ſolu
t͂ .l.in pupillo. Secũda eſt plenioꝛ libe
ratio cũ fiat ſolutio cum auc̃te tutoꝛis
tunc enĩ debitoꝛ libẽat̃ ip̃o iure ꝫ mĩoꝛ
ꝓbata leſione reſtituit̃ .l.i.ꝭ.c. Pleniſſi/
ma cũ in ſolutione interuenit auctoꝛitas
iudicis et tunc nõ reſtituit̃ minoꝛ ſi re
cepit ſolutionem auc̃te iudicis ſc͂t⁹ in
venditiõe.l.ſi q̃dã.ꝭ.de p̃dijs mino. Ra
tio ꝗ vẽditio fit ex volũtate ꝫ ſolutio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ex neceſſitate de quo in.d.§.nūc aūt ad/ monēdi.et glo.in.l.ij.c.

Si aduerſus dotez

Tractat̄ An mulier ꝓmittēs dotez īmenſaz marito vel ſoluens et ꝑ hoc le ſa reſtituat̄ vel ſi adeo magnā ꝓmitte ret amore bacchata quaz p̄ debitꝭ. ſolue̅ non poſſit vel dare An reſtituat̄ ⁊ dic vt in.l.vnica.ꝯ.c.et in.l.ſiue genera vel .ff.de iure doti.vbi habet̄ ſi mulier pro mittat vltra p̄īmoniū dotez/ nulla eſt ꝓmiſſio ipo iure q̄ten⁹ excedit vires patrimonij dicta.l.ſiue generalis. Idē ꝙ ſi curator ⁊ vꝉ tutor ꝓmittat dotem vt ibidē dicit̄ niſi vbi curator vel tu/ tor promittit aīo donādi vꝉ decipiēdi. tūc eni tenet in p̄iudiciū curatorꝭ. ſi āt tm̄ conſtituat in dotem ꝙ pre debitis ſoluere nō p̄t tunc reſtituit̄.ff.de mi.l. ſi ex cauſa.§.in doꝭ. De mā.vi.bal.in.d. .l.vnica.quō contingere p̄t ꝙ mulier vel eius heredes reſtituant̄ cū ipo iu/ re dotē repetere poſſint ſoluto matri/ monio.

Si aduerſ⁹ delictū

Glo.rubrice cōtinuat. q̄liter in cō/ tractibus minorib⁹ ſuccurrat̄ dictum eſt.nunc ſi in delictꝭ. h̄ tractat̄ An mior poteſt reſtitui aduerſ⁹ delictū vt ſi fur/ tum vel aliqd̄ hmōi cōmiſerit. et dicit̄ ꝙ non quia maloꝝ mores infirmi aīm⁹ n̄ excuſat.l.i.ꝯ.imo ſi agat̄ ꝯ̄ eū crimialit̄ pōt.ſuſpendi ad furcas vel torqueri ſupplicio f3 flagicij q̄litatē. et hoc ſi ex animo delinquat vid̄.glo.in.d.l.i.vid̄ tn̄ de hoc qd̄ dixi.ff.d̄ mino.ꝙ iudex p̄t imponere minori penā mitiorē vt ibi Et qd̄ dictū eſt intelligit̄ de minore q̄ eſt doli capax et qui eſt proxim⁹ puber tati.l.impuberem.ff.de furt. Et proxi/ mus pubertati dr̄ duplicit̄ vel quo ad contractū celebratū vel quo ad delictū cōmittendū Primo caſu dr̄ proxim⁹ pu bertati qn̄ exceſſit mediū tp̄is qd̄ eſt in ter infantiaz et pubertatē de q̄ in.§.pu/ pill⁹.inſtꝭ.de inuti.ſtipula.ff.ad ſilleia.l. accepto.ſ3 quo ad delictū q̄s eſt proxi/ mus pubertati q̄ ꝑ dimidiū annū ſeu ꝑ vi.mēſes diſtat a pubtate vi.gl.⁊ doc. in glo. vbi ꝓxima.in.c. continebat̄ ex̄ de deſpon.impu.

Si aduerſus vſuca-

pionem reſtitutio poſtulet̄.

In hoc titulo tractat̄ An minor in vſucapione rei ſue reſtituat̄.et eſt dicē dum ꝙ ſic in caſib⁹ in quib⁹ currit ꝯ̄ eū vſucapio.l.vnica.ꝯ.c. Et idem in p̄ſcri/ ptione vt pꝫ in gl. Uſucapio ꝓcedit in mobilib⁹ ſ3 preſcriptio in īmobilibus Ius tn̄ ſepe vtitur ꝓmiſcue.

Si aduerſus fiſcum

Glo.rubrice cōtinuat.de ꝑſonis mi noꝝ et rebus et negocijs aduerſus que reſtituunt̄ minores dictū eſt. nūc de ꝑ/ ſonis dicenduz aduerſus quas reſtitu untur Eſt āt fiſc⁹ camera vel burſa im patorꝭ. vel principis.C.de iure fiſ. li.x. Dict⁹ fiſc⁹ q̄i fixus ad ſoluendū.ſi ergo minor contraxit cū procuratore fiſci et ꝑ eū leſus eſt aduerſus eū reſtituit̄ mi/ nor ſicut ꝯ̄ priuatū ꝙ fiſcus non debet minori p̄iudicare.l.i. et quaſi ꝑ totū.ꝯ. .c.et ibi latius vi.

Si aduerſus cre-

ditorem.

Et q̄s dicitur creditor vi.hic gl.ru/ brice que dicit ꝙ hic creditor capit̄ pro mutuatore alꝛ creditor dr̄ oīs q̄ ex con/ tractu ſequit̄ fidem alteri⁹ nam crediti appellatio generalꝭ eſt.l.i.ff. de reb⁹ cre. Et an minor reſtituat̄ aduerſus credi/ torē.i. aduerſus eū qui ſibi pecuniā mu tuauit quā amiſit ludo taxilloꝝ vel ali/ ter dilapidauit et aduerſus cautionem quā eo noīe preſtitit Dicendū ꝙ ſic vt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſn.l.fi.ꝫ.c. Et iſte titulus eſt multũ ge/
neralis ꝙ loquit̃ de minoꝛibus ſʒ titul⁹
ꝫ.ad macedo.diſponit de filioſa.

Si vt ſe ab heredi-

tate abſtineant.

Tractatur hic an minoꝛ poſſet reſtitui
aduerſus aditionẽ vel hẽditatẽ quã
adijt ſi ledat̃. ⁊ dicendum ꝙ ſic̃ in alijs
ita etſi minoꝛ adiuit hereditatẽ minus
lucroſam vel agnouit bonoꝝ poſſeſſio/
nem vel ex trebelliano recepit heredi/
tatis reſtitutionẽ reſtituit̃ in integruʒ
cauſa tñ cognita.l.ꝫ.c.Et in reſtitutio/
ne hmõi dãda minoꝛi que tñ fieri debʒ
cauſa cognita/vocari debent credito/
res vt interſint.alioquĩ eſt nulla reſtõ.
.l.etiã.§.vl.ff.de minoꝛi.et in autl ſi om/
nes.ꝫ.c.

Si vt omiſſam he-

reditatem vel bonoꝝ poſſeſſioneʒ vel
qd aliud adquirat.

Supple minoꝛ reſtitui petat.Vñ ſcien/
dum ꝙ minoꝛ nõ ſolũ reſtituit̃ quan/
do certat de damno vitando ſʒ etiã in
lucris omiſſis vel repudiatis minoꝛi
ſuccurritur.ſi ğ repudiauit hereditatẽ
delatã ſibi minoꝛ et ſi repudiatio tene
at/cõmuni iure reſtituit̃ minoꝛ vt lice
at ei hereditatẽ adire.l.i.et.ij.ꝫ.c.

In quibus cauſis

in integrũ reſtitutio nõ eſt neceſſaria.

Glo.rubꝛice continuat.dixit.s.quã/
do reſtitutio eſt neceſſaria ꝙ eſt leſio ⁊
datur.nũc quando nõ.ꝙ nõ eſt leſio in
ſequentib⁹ ti.vſqʒ ad ti.vbi et apõ quẽ
Et ſciendũ ꝙ mlte ſunt cauſe in qui/
bus reſtitutio nõ eſt neceſſaria vt ecce
ſi ipo iure deficiat ꝯctus ꝙ non inter/
uenit tutoꝛ vel curatoꝛ.l. ſi curatoꝛẽ.s.
de in inte.reſti.mino.et inſti.de au.tu.in
prin.et.§.vñ i his. Idẽ ſi deficiat ꝙ nõ
interuenit decretũ vt.ꝫ.ſi ma.fac.ra.ha.
.ꝫ.vl.§.vl.et de pdijs mi.l.ij.et.l.ſiqdem
vel ꝙ dol⁹ dedit cauſam contractui vl
ꝙ minoꝛ ſocietatẽ cõtraxit donationis
cauſa.ff.de mino.in cauſe.ij.Iteʒ iuuat̃
ipo iure in omni tꝑali actiõe ꝙ nõ cur
rit ꝯ miõꝛẽ ꝑſcriptio.ꝫ.c.l.vl. Et hſta/
tuit lex ꝙ minoꝛ iuuat̃ ipo iure in tꝑa/
li ꝑſcriptione cũ certũ eſt minoꝛẽ dece/
ptuʒ in amiſſione rei vel actionis ſʒ in
contractib⁹ hʒ op⁹ petẽ in integrũ re/
ſtitutionem ꝙ nõ ẽ certũ eũ deceptum
eẽ.Quedã tñ tꝑales ꝑſcriptiones etiã
ſm moderna tꝑa efficaciſſime currũt ꝯ
minoꝛẽ in qbus tñ ſi ledant̃ petũt reſti
tutionẽ in integꝝ.vi.hic p Azo.q poīt
etiã plures alios caſ⁹ in qb⁹ iuuat̃ mi/
noꝛ ipo iurẽ nec eſt neceſſaria reſtitutio
in integrum.

Qui et aduerſus

quos in integrũ reſtitui non pñt.

Gl.rubrice ꝯtinuat.s.dixit vbi ꝓpt
cauſas ceſſat reſtitutio nũc ꝓpt perſo/
nas.Hic tractat̃ quõ miõꝛes in certis
caſib⁹ reſtitui nõ pñt vel nõ reſtituunt̃
vt qñ in quibuſdã actib⁹ publicl.ſe pru
dentes ⁊ induſtrioſos oñderunt et po/
ſtea dicerẽt ſe in alio caſu leſos ꝓpt ſa/
gacitatẽ publicl.actib⁹ approbatã nõ eſt
veriſile leſos facilitate etatl.l.i.ꝫ.c.ſi tñ
plene ꝓbãt ſe leſos reſtituunt̃ vt ibi.⁊
vi.ibi g.de q̃ poīt.ij.intellect⁹ ad hãc le
gẽ. Scdo t̃ctat̃ aduerſ⁹ qs nõ poſtula
tur in integꝝ reſtõ.Circa hoc dicendũ
ꝙ fili⁹ aduerſ⁹ pr̃eʒ ⁊ libert⁹ ꝯ ꝑronuʒ
non reſtituuntur.l.ij.ꝫ.c.

Si minoꝛ ſe maio-

rẽ dixerit vel probatũ fuerit.

Glo.rubꝛice cõtinuat.ſuꝑioꝛi titulo
dixit vbi ꝓpt ꝑſonã reſtõ denegat̃.ꝓ/
pter factũ ꝙ fallacit̃ ſe maioꝛẽ dixit In
tellige in ꝯctu in q̃ dicit ſe leſũ ⁊ petit
ſe reſtitui quia non debet reſtitui pro/
pter mendaciũ.l.i.et.ij.et g totũ.ꝫ.ſe.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si ſepi⁹ in integruz

reſtitutio poſtuletur.

Qualiť rõne pſonaꝝ ⁊ cãꝝ ceſſat reſtõ .ſ.dictũ eſt hic dř qͥliter ceſſat rõne bñ ficij ſepi⁹ collati vľ ſemel denegati Itẽ an ſi ſepi⁹ petať reſtõ in integrũ ſit dã/da Dic ꝙ ſi ſemel eſt alicui denegã ex p⁹facto nũqꝫ ex eadẽ cauſa p̃t petẽ ſed ſemp̱ denegať.l.i.ꝟ.e.licz ex alia cã poſſz peti et dari.l.ij.ꝟ.e.⁊.l.fi. Et dř appellaẽ debẽti,appellaẽ debuiſti ſi tibi diſplice/bat.d.l.i.⁊ hãc legẽ bñ ſciũt ꝓcuãtoẽs.

De his qui veniam

etatis impetrauerunt.

Ui.glo.rubrice q̃ dicit ceſſat reſtõ quia minor natura fact⁹ eſt maior iuẽ Et ſci/endũ ꝙ maſcul⁹ maior xx. ãnis feĩa maior.xviij.ãnis p̃t petẽ veniã etatl.l.ij.ꝟ.e.Et ẽ effect⁹hmõi venie etatl.ꝙ miori impetrãti veniã etatl.denegať reſtõ de his q̃ geſſit p⁹ veniã etatl.l.i.ꝟ.e. Et eſt impetrare veniã etatl.ĩpetrare diſpẽſa/tionem a principe vt quis licet ſit mi/norennis habeať perinde ac ſi ltĩmos ãnos trãſcendiſſz.i.eſſet xxv. ãnoꝝ vt valeat ꝯhere q̃ alʼ nõ p̃t de q̃ dic vt.ff. de reb⁹ coꝝ q̃ ſub tu.vel cura.ſť ꝑ totũ.

Si maior factus

ratum habuerit.

Non ſolũ ãt ex ſup̃dictl. ſꝫ etiã ratiha/bitione denegať reſtitutio. nã cũ quis fact⁹ maior approbat ea q̃ geſta ſũt in minori etate a tutore tm̃ vel a ſe tm̃ vľ ab vtroqꝫ nõ p̃t petẽ reſtõnẽ.ꝟ.e.l.i.

Ubi et apud quem

cognitio in integꝝ reſtõnis agẽda ſit

Glo rubrice cõtinuat.qñ ceſſet reſtõ dixit nũc in q̃ foro ĩpetrari dꝫ Et ſciẽ/dum ꝙ cã in integrũ reſtõnis dꝫ agi ĩ foro ei⁹ ꝯ quẽ petiť reſtõ.ꝟ.e.l.ij. Itẽ ꝑ iudicez ordinariũ habentez adminiſtra/tionẽ vel ei⁹ officialẽ ſeu delegatũ.ꝟ.e.l .ij.et.l.fi.et.c.pe.ex̃ de reſti.in inte.

De reputationibus

que fiũt in iudicio in integrũ reſtõnis.

Glo.rubrice expoĩt.i.cõpẽſationib⁹ ꝯ miores q̃ reſtituunť faciendis Et dic cõtinuãdo ꝙ dixit apđ quẽ iudicẽ peta/tur reſtõ nũc q̃liť Uñ ſciẽdum ꝙ ſicut mĩor q̃ reſtituiť nõ vult in dãno ꝟſari ita nec in lucro dꝫ morari vñ oĩa que ad eum occaſione ꝯctus quo p̃tẽdit ſe leſum et aduerſus quẽ reſtituiť ꝑuene/runt etiã debet reſtituere ne alteri⁹ dã/no locupleteť vt h̃ in.l. vnica.ꝟ.e.

Etiã per procurato

rẽ cauſam in integrũ reſtõnis agi poſſe

Glo.rubrice ꝯtinuat.dixit.ſ.qñ mi/nor ꝑ ſe petit reſtitui vel ꝑ tutorẽ vel curatorẽ.nũc qñ ꝑ ꝓcuratorẽ Et ſcien/dum ꝙ nõ ſolũ principales pſone pñt petere reſtitutionẽ in integꝝ ſꝫ etiã ꝓ/curatores hñtes ad hoc ſpeciale mãda/tũ.l.vnica.ꝟ.e.nã ly etiã ẽ dictio ĩplica/tiua.ff.de iurl.o. iudi.l.ĩperiũ iũct. glo. in verbo etiam.

In integrũ reſtituti

one poſtulata ne quid noui fiat.

Sciẽdũ ꝙ poſtulã reſtõne oĩa eẽ de/bent in ſuo ſtatu in q̃ erãt añ pĩcipiuz cauſe.nõ g̃ res cui⁹ noĩe ĩ integꝝ reſtõ ẽ poſtulã debebit alienari vel ſnĩa lata ꝯ miorẽ ꝯ quã petit reſtitui executioni mãdari dꝫ vľab aliq̃ q̃d fieri in p̃iudi/ciũ alteri⁹ ꝑtis donec finiatur cauſa re/ſtitutionis.l. vnica. et ibi vi.gl.ꝟ.e.

De reſtitutione mi/

litũ et coꝝ qui reipublice cauſa abſunt

Glo.rub̃ce ꝯtinuat.nõ ſoluz miores vt.ſ.ſꝫ etiã maiores iuſtl.ex cauſ iuuãť q̃ꝝ p̃ncipaliores ſť cã reipublice abſen/tes et milicie et iõ de his premittit Et

concludēdū ꝙ milites et aliꝗ abſentes
cauſa reipublice ſi leſi ſunt in abſentia
reſtituunt.l.ij.et.iij.iiij.et ꝑ totū.ꝭ.c.

De vxoribus mili-

tum et coꝝ qui reipublice cauſa abſunt

Hic ſciendū ꝙ vxorib⁹ militū ſicut
ipſis militib⁹ ſuccurrit.ꝭ.c.l.i. Reuerſe
ḡ ꝯ poſſidentē reſtituunt ſi vſuceperit
res eaꝝ.l.ij.ꝭ.c. Vſucaptor tñ opponē pt
exceptionē doli mulieri nec alit rem ei
reſtituat q̄ꝫ p̄ciū in vtilitatē ſuā ꝯuerſū
puta creditori ei⁹ ſolutū reddat.d.l.ij.

De temporibus in

integꝝ reſtōis tā mīoꝝ q̄ꝫ aliaꝝ ꝑſona/
narum q̄ꝫ heredum eorum.

Glo.rubrice cōtinuat. ſpēalit dixit de
reſtōne mīoꝝ ⁊ q̄rūdā maioꝝ.nūc gene
ralit d̄ oīb⁹ īfra q̄ tpa reſtituunt Et eſt
ſciendū ꝙ licꝫ iure.ffꝫoꝝ olim erat tpˢ
reſtitutiōis ān⁹ vtil' ſꝫ ꝙ cōfuſio erat ī
āno vtili hodie dat q̄driēniū a tempo
re maioris etatis.l.fi.ꝭ.c.vi.cle.vnicam
de in inte.reſti.

Quibus ex cauſis

maiores in integrū reſtituunt.

Glo.rubrice cōtinuat.dixit.ſ.de reſtōe
militū ſpēalit de q̄buſdā maioribus ſcꝫ
militib⁹ et reipublice cā abſentib⁹.nūc
de oīb⁹ etiā q̄ ꝓpter rei q̄litatē reſtituū
tur vt in bone fidei iudicijs.ꝭ.c.in ꝯcti/
bus.de q̄ vi.ibi glo. et lati⁹ doc. Circa
hāc rubricā ſciēdū ꝙ maior abſ̄ns cā rei
publice reſtituit ſi interi leſ⁹ eſt.l.i.ꝭ.c.⁊
qđ.dixi.ſ.de reſti.mi. Item ſcholar̄.in
ſtudio abſ̄ns ſtudij cā leſ⁹ an et qū dꝫ in
integꝝ reſtitui vi.gl.et doct.in.l.fi.ff.de
in inte.reſti.vi.l.ij. vbi dicit īcarceratū
q̄ nō potuit ad iudicē venire reſtituē/
dū et.l.vl.vbi etiā vi.glo.q̄.l. loquit de
capt̄.ab hoſtib⁹ reſtituēdis.et vi.l.reſ/
publica cui⁹ ſt hec x̄ba Reſpublica
mīoꝝ iuē vti ſolꝫ Ideoqꝫ auxiliū reſtōis

implorare p̄t.et ītelligit gl.i.de republi
ca citat̄.rhomane et etiā aliaꝝ citatum
non āt in caſtro vel villa aliqua.

De alienatione iudi

cij mutandi cauſa facta.

Glo.rubrice cōtinuat.h̄ quoqꝫ ē cā re
ſtitutiōis Et mēito h̄ ponēda ē ꝓpt fu/
turā iudicioꝝ mētionē et ꝓpt tractatū
reſtōnū ſ̄ poſitū Et itellige titulum ſic
De alienatione ſcꝫ rei de qua ꝯtentio
fert vel fieri ſperat facta cā mutādi iu/
dicij Et hꝫ locū iſte titul⁹ cū q̄s alie/
nat rē dolo malo cā futuri iudicij mu/
tandi.i.vitādi.q̄ntū in ſe. et ſuſcipien/
di ab alio cui alienauit vt mihi cōſtitu
at duriorē aduerſariū tūc ei vterqꝫ p̄t
cōueniri et alienās et ille in quē aliena
tio facta eſt Alienās actione in factum
p̄toria poſſeſſor directa hoc intēdit lex
vnica iuncta glo.ꝭ.c.

de receptis arbitris

Glo.rubrice cōtinuat. dixit de p̄pa/
ratorijs mīoꝝ.ſeq̄tur de iudicijs p̄mit/
tēs de arbitrijs Et āt arbitriū ſꝫ Azo.
cā in dicēdo volūtarie poſita cū certaꝝ
ꝑſonaꝝ int'poſitiōe actor̄. rei ⁊ arbitri
ſꝫ dic meli⁹ ſꝫ hoſt̄.in ſūma.e.ti. Arbi/
triū eſt ptās volūtarie alicui data ⁊ re
cepta ad ꝓnūciādū ī lite ꝓ vt arbitro
viſū fuerit aliq̄n certa pena vallā ⁊ cer
tis t'minis limitā .ſꝫ dic lati⁹ Arbitriū
eſt ptā s alicui vl' aliq̄bus data et rece
pta ad ꝓnūciādū ſup lite vl' ſr ꝯctu ꝓ
vt arbitro vl' arbitratori viſū fuerit ali
q̄n certa pena vallā et cert̄. t'mīs limi/
tata Itē q̄uis vir bon⁹ ſr aliq̄ exttimā/
do elect⁹ dici p̄t arbit.ff.ꝓ ſo.l.ſi ſocie/
tatē.et q̄nqꝫ ponit ꝓ delegato q̄nqꝫ ꝓ
q̄ſi delegato q̄nqꝫ pro iudice ordinario
q̄nqꝫ ꝓ diſpēſatorē rei ſue.ff.q̄ ſatiſ.co.l.
arbitro et.ꝭ.d̄ iudi.l.āſpe.tñ ꝓprie dico
triplicē eē arbitriū ꝙ aut eſt arbit cō/
ꝓmiſſari⁹ aut arbit iur̄.aut arbitrator

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Arbit ꝯpromiſſari⁹ ē q̄ eligiť ſeu ĩ quē compromittiť volũtarie vt ordie iuri. obſuato pnũciet ſr lite inť ipos ꝯpromittētes. pbať ĩ.l. pōponi⁹.§.recepiſſe .ff.e. Sed iuri.arbiť ē quē ius diſpoīt eligendũ vi.in.l.cũ ſpēal'.ꝗ.de iudi.de q̄ in.c.ſuſpitiōis.ex̃ de offi.dele.⁊ in.c.ab arbitris.e.ti.in vi. Arbitrator eſt amicabilis cōpoſitor q̄ eligiť ad cōponendũ ſeu cōcordādũ amicabiliť cōpromittētes vi.in.d.l.pōponi⁹.§.fi.et de illo in.l.ſi ſocietatē.§.arbitroꝝ.ff.ꝓ ſo.et in.c.q̃nta ualis.ex̃ de iure iuri. Itē ql'r bꝫ pt eſſe arbiť q̄ nō prohibeť de pſoīs ꝓhibiti. vi.in.l.ſꝫ ſi in ſuũ.ff.e. Itez de oi re nō ꝓhibita cognoſcꝫ arbiť cōpromiſſari⁹ ꝺ reb⁹ in qb⁹ arbiť nō aſſumiť vi.in.l.nō diſtinguem⁹.§.Julian⁹.⁊.§.ꝺ liberali.ff.e.et vi.in.c.fi.ex̃ de trāſact.⁊ in.c.pe.ex̃ de in inte. reſti. ſꝫ arbiť iuri. tm̃ in caſibus a iure exp̄ſſis vl' ſilib⁹ vi. pa.in.c.i.ex̃.e.

De ſatiſdando.

Glo.rubrice cōtinuat. dictur⁹ de iudicijs p̄mittit de ſatiſdādo ꝙ hoc fit ante liti.cōteſti.ꝗ.e.l.i.§.fi. Expone ꝺ ſatiſdādo.i.de cautiōib⁹ p̄ſtādis in iudicio ex pte actori.⁊ rei. Eſt āt ſatiſdare alicui⁹ adīplēvolũtatē.vñ ſatiſdaē dicimur aduerſario nr̃o cui ꝓ eo qꝺ a nob pecijt. ita cauim⁹ vt eũ h̄ noīe ſecuꝝ faciam⁹ dati.fideiuſſorib⁹.l.i.ff.q̄ ſatiſ.co. Item etiā pignorib⁹ p̄t ſi velit q̄s cauere. ſi āt nō p̄t dare fideiuſſorē vel pignora ſufficit vt iuret.vi.glo.in.d.l.i.

De formulis et impetratione actionũ ſublatis.

Glo.rubrice ꝯtinuat.dixit de ſolennitate ſatiſdationũ q̄ fiebāt oliꝫ et hodie in p̄ncipio iudicioꝝ. nũc de ſolēnitate formulaꝝ actionũ q̄ fiebāt oliꝫ vt impetrarenť a collegio pōtificũ.ff.de or.iuri. .l.ij.§.deinde.hodie ñ vt hoc titulo. Tales āt formule hodie ſunt ſublate ꝙ hodie ſine aliq̃ ſolēnitate ꝟboꝝ actio pōt ꝓponi dũmodo apta rei ⁊ ꝓpoſito negotio cōueniat nec op⁹ eſt impetrare actionem.l.ij.ꝗ.e. Cpter calũniā dādo.

De iureiurādo propter calũniā dādo.

Glo.rubrice cōtinuat.dixit de ſatiſdationib⁹ q̄ fiũt ante ingreſſũ iudicij nũc de iureiurā.qꝺ fit ſtatiꝫ p⁹ ingreſſũ vel eꝫ. Dictur⁹ de īſtātia iudicij ſiue ꝺ iudicijs p̄mittit ꝺ hoc qꝺ fit ĩ initio iudicij Expone de iureiurā.ꝓpť calũniā dando.i.ꝓpť euitādā calũniā Eſt āt iuſiurādũ calũnie cũ q̄s iurat ſe bona fide ⁊ ñ calũniandi aīo agē vel rñdē nec calũniādi aīo egiſſe vl' rñdiſſe.ꝗ.e.l.ij.§.i. Capi'a hui⁹ iuramēti ꝯtinenť his ꝟſib⁹ Illud iureť ꝙ lis ſibi iuſta videť Et ſi q̄reť veꝝ ñ iſiciet Nil ꝓmitteť nec falſa ꝓbatio deť. Vt lis tardeť dilatio nulla peteť. Ita nōt gl.in.c.i.ĩ.glo.i.ex̃ de iura.calumni.

Liber tertius

De iudicijs.

Gl.rubrice ꝯtinuat. dixit ꝺ p̄paratorijs iudicioꝝ.vt de edēdo ⁊ ꝺ ĩ ius vocādo.nũc gñaliť de iudicijs Et dī ĩ rubrica ꝺ iudicijs ⁊ ñ de iudicio ꝙ plã ſũt iudicia Eſt ei aliud crīale aliud cile De cili p̄ncipaliť h̄ tractať.ꝺ crīali p̄ncipaliť tractať.ꝗ.q̄ accu. nō poſ .et.ꝗ.de accu. Quid āt ſit iudiciũ et vñ cōſtat vi.ĩ.c. for⁹.ex̃ de ꝟ.ſig. Eſt āt iudiciũ lĩtimus act⁹ triũ pſonaꝝ ſcꝫ iudici.actoris ⁊ rei ſꝫ Azo.h̄ et de mltiplici ſignificatione hui⁹ ꝟbi iudiciũ.vi.g.ĩ ꝟbo iudiciũ in .§.ꝑterea Inſti.q.ñ ē p̄miſſ. fa.teſta.

De ſportulis ⁊ ſumptibus in diuerſis iudicijs faciendis et ꝺ executoribus litium.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf